

РЕШЕНИЕ

№ 6283

гр. София, 08.04.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, 127 СЪСТАВ, в публично заседание на двадесет и първи март през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: ЯНА М. ФИЛИПОВА

при участието на секретаря МАРИЯ Т. СТОЯНОВА
като разгледа докладваното от ЯНА М. ФИЛИПОВА Гражданско дело № 20231110109169 по описа за 2023 година

Производството е по реда на чл. 124 и сл. ГПК.

Образувано е по искова молба от М. Д. П. против (фирма), в която са изложени твърдения, че на 09.02.2021 г. между страните бил сключен Договор за потребителски кредит № F9004520, по силата на който ответното дружество отпуснало в заем на ищеца сумата в размер на 400 лева. Страната поддържа, че съгласно чл. 11 от процесното съглашение кредитът следвало да бъде обезпечен с осигуряване на банкова гаранция или застраховка в полза на кредитора. В исковата молба са изложени твърдения, че при неизпълнение на задължението за представяне на обезпечение в седмодневен срок потребителят следвало да заплати неустойка. Ищецът поддържа, че още със сключване на договора била начислена неустойка за непредставяне на обезпечение в размер на 269,75 лева, като вземането следвало да бъде погасено от потребителя разсрочено заедно с погасителните вноски по заема. Изложени са доводи за нищожност на уговорената неустойка поради противоречие на клаузата с добрите нрави, закона и заобикаляне на императивни правни норми. По така наведените твърдения е направено искане клаузата по чл. 11 да бъде прогласена за нищожна. Направено е искане сторените от страната съдебни разноски да бъдат възложени в тежест на ответното дружество.

В срока по чл. 131 ГПК ответникът оспорва поддържаните от ищеца доводи за нищожност на процесните клаузи от сключения между страните договор. В подадения отговор са развити съображения за действителност на процесната договорна клауза. По изложените доводи е направено искане исковата претенция да бъде отхвърлена, като в тежест на ищеца бъдат възложени сторените от дружеството съдебни разноски.

Съдът, след като прецени събраните по делото доказателства и взе предвид доводите и възраженията на страните, приема следното:

В доказателствена тежест на ищеца по предявения иск за прогласяване на клаузата по чл. 11 от сключен между страните по спора Договор за потребителски кредит №

F9004520/09.02.2021 г., предвиждаща начисляване на неустойка в случай на представяне на обезпечение, за нищожна е да установи при условията на пълно и главно доказване, че между страните по спора е сключен договор за кредит с описано в исковата молба съдържание, както и че процесната клауза е недействителна като противоречаща на закона, заобикаляща императивни правни норми и противоречаща на добрите нрави.

Процесният договор за заем е потребителски – страни по него са потребител по смисъла на [§ 13, т. 1 ЗЗП](#) (ищецът е физическо лице, което използва заетата сума за свои лични нужди), и небанкова финансова институция – търговец по смисъла на [§ 13, т. 2 ЗЗП](#). Според легалната дефиниция, дадена в разпоредба на [чл. 9 ЗПК](#), въз основа на договора за потребителски кредит кредиторът предоставя или се задължава да предостави на потребителя кредит под формата на заем, разсрочено плащане и всяка друга подобна форма на улеснение за плащане срещу задължение на длъжника-потребител да върне предоставената парична сума. Доколкото по настоящото дело не се твърди и не е доказано сумата по предоставения заем да е използвана за свързани с професионалната и търговска дейност на кредитополучателя, то следва да се приеме, че средствата, предоставени по договора за заем (кредит) са използвани за цели, извън професионална и търговска дейност на потребителя, а представеният по делото договор за заем е по правната си същност договор за потребителски кредит по смисъла на [чл. 9 ЗПК](#). Предвид изложеното процесният договор се подчинява на правилата на [Закона за потребителския кредит](#) и на [чл. 143 – 147б ЗЗП](#), в това число и забраната за неравноправни клаузи, за наличие на които съдът следи служебно.

Уговорката по чл. 11 от договора за потребителски кредит за заплащане на неустойка за неизпълнение на задължение за предоставяне на обезпечение (банкова гаранция или застраховка) е нищожна поради противоречие с добрите нрави. Уговорената неустойка излиза извън допустимите законови рамки, тъй като кредиторът по вече отпуснат заем получава имуществена облага от насрещната страна в определен размер без обаче да се престира от негова страна, респективно да е извършил допълнителни разходи по заема, което води до неоснователно обогатяване и нарушава принципа на справедливост. На практика такава клауза прехвърля риска от неизпълнение на задълженията на финансовата институция за предварителна оценка на платежоспособността на длъжника върху самия длъжник и води до допълнително увеличаване на размера на задълженията. По този начин на кредитополучателя се вменява задължение да осигури обезпечение след като кредитът е отпуснат, като ако не го направи, дългът му нараства, т. е. опасността от свръхзадължияност на длъжника се увеличава. Несъмнено целта на регламентираната неустойка излиза извън присъщите □ обезпечителна, обезщетителна и санкционна функции, т. е. същата противоречи на добрите нрави, което прави уговорката за дължимостта □ нищожна - т. 3 на Тълкувателно решение № 1/2009 г. по т. д. № 1/2009 г., ОСТК, ВКС.

С оглед изхода от спора съгласно чл. 78, ал. 1 ГПК на ищеца се следват направените разноски за заплатена държавна такса в размер на 50 лева.

Съгласно чл. 38, ал. 2 от Закона за адвокатурата в случаите на оказана безплатна правна помощ и съдействие в хипотезите на чл. 38, ал. 1, ако в съответното производство насрещната страна е осъдена на разноски, адвокатът има право на адвокатско възнаграждение, определено от съда. С Определение № 319 от 09.07.2019 г. по ч. гр. д. № 2186/2019 г. по описа на ВКС, IV ГО е разяснено, че за присъждане на адвокатско възнаграждение по реда на чл. 38, ал. 2 ЗА пред съответната инстанция, е достатъчно по делото да е представен договор за правна защита и съдействие, в който да е посочено, че упълномощеният адвокат оказва безплатна правна помощ на някое от основанията по т. 1-3 на чл. 38, ал. 1 ЗА, като не е необходимо страната предварително да установява и да доказва съответното основание за предоставяне на безплатна правна помощ. Размерът на адвокатското възнаграждение се определя от съда, поради което не е нужен списък по чл. 80 ГПК – той касае разноските, дължими на страните. **Съдът, също така, не е обвързан от искането, ако адвокатът е посочил конкретна сума.** При безплатно предоставяне на правна помощ по реда на чл. 38, ал. 1, т. 2 ЗА, както е в случая, адвокатът сам, по собствена

воля, се съгласява да получи хонорар само, доколкото постановеният от съда резултат е в интерес на страната, която представлява; да го получи след влизане в сила на съдебния акт, с който му се присъжда; размерът на възнаграждението да се определи от съда съобразно размера на уважената/отхвърлена част от иска/исковете и, че възнаграждението ще се дължи се от насрещната страна по правилата на чл. 78, ал. 1-3 ГПК. Съдът е задължен да определи размера на задължението с оглед действителната правна и фактическа сложност на делото, като съгласно възприетото с Решение от 24.01.2024 г. по дело С-438/22 на СЕС виждане член 101, параграф 1 ДФЕС във връзка с член 4, параграф 3 ДЕС трябва да се тълкува в смисъл, че ако установи, че наредба, която определя минималните размери на адвокатските възнаграждения и на която е придаден задължителен характер с национална правна уредба, противоречи на посочения член 101, параграф 1, националният съд е длъжен да откаже да приложи тази национална правна уредба по отношение на страната, осъдена да заплати съдебните разноски за адвокатско възнаграждение, включително когато тази страна не е подписала никакъв договор за адвокатски услуги и адвокатско възнаграждение. От изложеното следва, че съдът не е обвързан от праговете разписани в Наредба № 1/09.07.2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения, а следва да определи дължимото адвокатско възнаграждение за всеки отделен случай след извършване на преценка относно правната и фактическа сложност на производството и извършените от процесуалния представител действия. В случая повдигнатия спор няма правна или фактическа сложност, по спорния по делото въпрос е налице константна съдебна практика, депозираната искова молба е бланкетна и процесуалният представител на ищеца не се е явил в проведеното открито съдебно заседание. Предвид изложеното адвокатското възнаграждение за предоставена безплатна правна помощ следва да бъде определено в размер на 150 лева.

Във връзка с искането на процесуалния представител на ищеца за присъждане на адвокатско възнаграждение с ДДС следва да бъде отбелязано, че с Определение № 917/02.05.2023г. по ч. гр. д. № 1323/2023 г. на ВКС, IV ГО, е прието, че предоставената безплатна правна помощ по чл. 38 ЗА представлява по смисъла на чл. 9, ал. 1 вр. чл. 8 ЗДДС безвъзмездна доставка на услуга, която не подлежи на облагане с данък върху добавената стойност по аргумент от по чл. 2, т. 1 ЗДДС, чл. 2, пар. 1, б. „в“ от Директива 2006/112/ЕО на Съвета от 28 ноември 2006 година относно общата система на данъка върху добавената стойност. Тази услуга не може да се счете за възмездна на основание чл.38, ал.2 ЗА по съображения, че възмездяването става впоследствие - с акта на съда, с който насрещната страна, при наличие на предвидените в нормата предпоставки, бива осъдена да заплати адвокатско възнаграждение на оказалия безплатната правна помощ адвокат. Съгласно чл.25 ал.2 ЗДДС данъчното събитие възниква на датата, на която услугата е извършена. Последващи този момент действия не могат да имат значение за възникване на данъчно задължение. Постановяването на съдебен акт, с който насрещната страна е осъдена да заплати възнаграждение за оказана безплатна правна помощ, не съставлява облагаема стока или услуга по смисъла на ЗДДС. Правоотношението, по което безплатната правна помощ е оказана, и това, създадено със съдебния акт, са между различни страни и с различно съдържание. По първото за адвоката, оказал правната помощ, не възниква право да получи възнаграждение, а второто е между адвоката и насрещната страна, по което адвокатът има само права, но не и задължения. Съдържанието на създаденото със съдебния акт правоотношение се изчерпва със задължението на оказалия безплатната помощ адвокат да бъде платена определена парична сума от насрещната страна. Съдът не е нито данъчнозадължено лице по смисъла на чл. 3 ЗДДС, което да издаде фактура и да начисли ДДС по нея, нито е страна по правоотношението, възникнало от постановения от него осъдителен акт. Затова той не може да начислява ДДС върху дължимото за оказаната безплатна правна помощ адвокатско възнаграждение без това да е изрично предвидено в закона. Нито ЗДДС обаче, нито ЗА въвеждат такава изрична нормативна уредба, която да се отклонява от общите правила за облагане с данък върху добавената стойност. Предвид изложеното съдът намира, че в тежест на ответника следва да бъде възложено да заплати адвокатско възнаграждение на представителя на ищеца без ДДС.

Така мотивиран, съдът

РЕШИ:

ПРОГЛАСЯВА по предявен от М. Д. П., ЕГН *****, с адрес в гр. (адрес) против (фирма), ЕИК **** със седалище и адрес на управление в гр. (адрес), иск клаузата по чл. 11 от сключен между страните Договор за потребителски кредит № F9004520/09.02.2021 г., предвиждаща заплащане на неустойка за неизпълнение на задължение за предоставяне на обезпечение, за нищожна на основание чл. 26, ал. 1, пред. 3 ЗЗД.

ОСЪЖДА (фирма), ЕИК ****, със седалище и адрес на управление в гр. (адрес), да заплати на М. Д. П., ЕГН *****, с адрес в гр. (адрес) на основание чл. 78, ал. 1 ГПК, сумата в размер на 50 лева, представляваща сторени по делото съдебни разноси.

ОСЪЖДА (фирма), ЕИК ****, със седалище и адрес на управление в гр. (адрес), да заплати на адвокат Д. М., ЕГН *****, с адрес в гр. (АДРЕС) на основание чл. 78, ал. 1 ГПК вр. чл. 38, ал. 2 ЗА, сумата в размер на 150 лева, представляваща адвокатско възнаграждение за предоставена безплатна правна помощ на ищеца М. Д. П..

РЕШЕНИЕТО подлежи на обжалване от страните с въззивна жалба пред Софийски градски съд в двуседмичен срок от връчване на препис от съдебния акт.

Съдия при Софийски районен съд: _____